

Covid-19 ve özel tiyatroların iktisadi durumu

Covid-19 and economics of private theatres

Sacit Hadi Akdede¹

¹ Prof. Dr., Bakırçay Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, İzmir, TÜRKİYE E-mail: sacithadi.akdede@bakircay.edu.tr

Öz

Bu çalışmada Covid-19 salgın döneminde en çok etkilenen kültür ve sanat kurumları olarak özel tiyatroların iktisadi yapısı ve o tiyatrolara yapılması gereken yardımlar incelenmektedir. Özel tiyatroların da kamusal mal ürettiklerine ilişkin gözlem ve açıklamalardan sonra, özellikle hem vergisel ve idari destekler hem de tiyatrocuların kendi aralarındaki dayanışmanın sağlayacağı yararlar tartışılmıştır. Tiyatro talebinin de artırılması gerektiğine vurgu yapılmış ve talebin artırılması için de önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Covid-19, Tiyatrolar, Özel Tiyatrolar

JEL kodları: Z11, I10

Abstract

This paper investigates the economic structure of private theatres which are negatively affected by Covid19 pandemic. It is also investigated the structure of government help and subsidies to those private theatres. After stating our observation and explanations that private theatres companies also produce public goods, the benefits of both fiscal and administrative subsidies and solidarity among the private theatres are discussed. It is also emphasized that demand for theatres should be increased and some policy recommendations for increasing demand are listed.

Keywords: Covid-19; Theatres, Private Theatres

JEL codes: Z11, I10

Citation/Atıf: AKDEDE, S.H. (2021). Covid-19 ve Özel Tiyatroların İktisadi Durumu. Journal of Life Economics. 8(1), 29-34, DOI: 10.15637/jlecon.8.1.03

Corresponding Author/ Sorumlu Yazar:
Sacit Hadi Akdede
E-mail: sacithadi.akdede@bakircay.edu.tr

Bu derginin içeriği Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Uluslararası Lisansı altında lisanslanmıştır.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

1. GİRİŞ

Bu çalışmada Covid-19 salgın döneminde en çok etkilenen sektörlerden biri olan kültür ve sanat sektörünün önemli bir başlığını oluşturan özel tiyatroların iktisadi sorunları incelenecektir. Çalışmanın en temel motivasyonu tiyatro sanatının iktisadi sorunları hakkında bir farkındalık yaratmak, tiyatro sanatının temel sorunlarına iktisat bilimi ve refah ekonomisinin kavramları veya araçları ile daha yakından bakmaktır. Çalışmanın diğer bir motivasyonu da tiyatro sanatının sürdürülebilmesi açısından bazı politika önerileri sunmaktır.

Covid-19 salgını nedeniyle birçok özel tiyatro yok olmanın eşiğine gelmiştir. Kurumsallaşmış veya kendi salonu olan özel tiyatro yok denecek kadar az olduğu için, tiyatronun yok olması, kilit vurulacak bir tiyatro kapısı zaten olmadığından, birçok tiyatro sanatçısının hiç gelir elde edememesini, ailelerine bağımlı hale gelmesini ifade etmektedir. Bu durumda bu salgın döneminde asıl desteklenmesi gereken özel tiyatrolar olmalıdır. Devlet tiyatroları, şehir ve belediye tiyatroları gibi ödenekli tiyatroların çalışanları devlet memuru olduklarından iş hukuku açısından diğer memurlar gibi çalışmaktadırlar. Bu bakımdan salgın döneminde işsizlik sorunuyla karşılaşmamışlardır. Ekonomik desteğe en çok ihtiyacı olanlar özel tiyatro sanatçılarıdır.

Bu çalışmada öncelikle özel tiyatroların neden desteklenmesi gerektiğini iktisat bilimi (kamu ekonomisi) açısından incelenmektedir. Kendi salonu olan ve sigortalı sanatçı çalıştıran özel tiyatroların bir kısmı ya da çoğunluğu ise gerçekten iflasın eşiğine gelmiş, kiralarını ödeyemez, çalışanlarının ücretini, sigorta primlerini ödeyemez duruma düşmüştür. Bu tiyatrolar için devletin veya diğer kamu kurumlarının veya bireylerin mali olarak yapabileceklerini tartışmadan önce tiyatro hizmetinin kamusallığını ve onunla bağlantılı olarak devlet ve özel tiyatroların kamusal durumlarını incelemekte yarar vardır.

Bu çalışmanın planı şöyledir. İkinci bölümde iktisat bilimi açısından kamu malı/kamusal mal tanımı yapılacaktır. Tiyatro sanatının bu tanımdaki yeri bu ikinci bölümde tartışılacaktır. Üçüncü bölümde bu salgın döneminde tiyatrocular arasında çok tartışılan bir konu olan tiyatro yasasının ya da tiyatrocular arasındaki dayanışmanın nasıl hayata geçirebileceği üzerinde durulacaktır. Dördüncü bölümde tiyatroyu destekleme konusunda bazı somut öneriler

sunulacaktır. Son olarak beşinci bölüm olan sonuç bölümünde de çalışmadan elde edilen temel çıkarımlar bir kez daha vurgulanacaktır.

2. İKTİSAT BİLİMİ AÇISINDAN KAMUSAL MAL/KAMU MALI

İktisat bilimi mal ve hizmetlere ilişkin iki önemli özelliği göz önünde tutarak kamusal malı tanımlamaktadır. Bunlar (Rosen and Gayer, 2010, 54):

- Eğer bir mal ve hizmetin tüketiminde rekabet yoksa (nonrivalness) (sizin tüketiminiz başkasına kalan miktarı azaltmıyorsa)
- Eğer herhangi biri bir malın tüketiminden mahrum bırakılmıyorsa (nonexcludable) (hiç kimse bu malı tüketmekten alıkonamaz)

Bu iki özelliği aynı anda üzerinde barındıran mal ve hizmetler tam kamusal mal (pure public goods) olarak tanımlanmaktadır. Bu malların faydaları bölünemez, bu mallar pazarlanamaz, piyasada fiyatlanamaz ve satılamazlar. Kamu mallarının en tipik örnekleri: temiz sokaklar ve caddeler, deniz feneri, sokak aydınlatmaları, temiz hava, dolmamış parklar, deniz kıyıları, milli savunma hizmeti, adalet hizmeti, yargı hizmeti, havai fişek, radyo dalgaları, sabahın çok erken saatinde şehir içi yollar, halk kütüphanesinin dolmamış okuma salonu, vb.

Tüm bu kamu mallarının üretimi bedava değildir. Toplumlar kamu mallarının üretimi için belirli ölçüde kaynak ayırmaktadır. Yarı kamusal mal ve hizmetler ise bu iki özelliği barındırmayan mal ve hizmetlerdir. Diğer bir deyişle, bir dereceye kadar tüketimden mahrum bırakma ve tüketiminde rekabet vardır. Bu tür mal ve hizmetlere örnek olarak da eğitim ve sağlık hizmetleri gösterilir. Eğer bir mal ve hizmet piyasada bir fiyat ödenerek satın alınabiliyorsa özel okul ve özel hastanelerin sağladığı eğitim ve sağlık hizmeti gibi o mal ve hizmet teknik olarak tam kamusal mal değildir.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi kamusal mal demek teknik olarak devletin ürettiği mal demek değildir. Kamusal mal tanımında malı hangi kurumun ürettiğine ilişkin bir kriter bulunmamaktadır. Bunun yanında, tam kamusal malların çoğunu devlet veya kamu kurumları üretmektedir. Kısaca, devletin ürettiği mallar kamu malı olmak zorunda değildir, bunun yanında tam kamusal mallar genellikle devlet veya kamu kurumları tarafından üretilir.

2.1. Tiyatro Hizmeti

Covid-19 öncesi ve sonrası özel tiyatroların sayısına ilişkin bir karşılaştırma krizin boyutlarının gösterilmesi bakımından çok önemli olacaktır. Bununla beraber bu makalenin yazıldığı dönemde Covid-19 salgını devam etmekte, tiyatrolar seyirci önünde gösterilere devam edememekteydiler; bütün tiyatrolar kapalıydı. Covid-19 salgınının bitiminden sonra tiyatro sayısı bakımından salgının olumsuz etkileri ancak görülebilecektir. Bununla birlikte Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'ne 2020-2021 sezonu için tiyatro yardımı için başvuran profesyonel özel tiyatro grubu sayısı 390 olmuştur (Mimesis). Her tiyatrodaki çeşitli branşlarda ortalama en az 10 sanatçı görev alıyor olsa, en az 3900 tiyatro sanatçısı bu salgın döneminde olumsuz etkilenmiştir.

İktisat bilimi öğretisinin ifade ettiği üzere, tiyatro tam kamusal mal veya hizmet değildir. Bilet fiyatları tüketimden mahrum bırakmaya neden olmaktadır. Tiyatro oyun gösterimi bedava olsa bile salonun dolması durumunda tüketimde rekabet ve tüketimden mahrum bırakılma durumu doğmaktadır. Tiyatronun kamusal mal olmaması, bu hizmeti devletin teşvik etmeyeceği anlamına gelmemektedir. Bu nedenle, tiyatro hizmeti tam kamusal mal değildir ama *erdemli mallar* olarak ifade edilen mal ve hizmet grubuna dahil olmaktadır (Musgrave, 1959, 26). *Erdemli mal*, adı üstünde bireyin sosyo-kültürel gelişimi ve toplumların kalkınması için iyi olan mallardır. *Toplumsal dışsal fayda* yarattığına inanılan mallardır. Dışsal fayda kamusal derecesini yaratmaktadır.

Dışsallık genel olarak bir üretim ya da tüketim faaliyetinin başka bir üretim ya da tüketim faaliyetini fiyat mekanizması dışında olumlu ya da olumsuz olarak etkilemesidir. Olumlu etkileme durumunda dışsal fayda yaratılmış olmaktadır. Tiyatro hizmetinin de toplumsal dışsal fayda yaydığı genel olarak kabul gören bir görüştür (Throsby, 1994,4; Baumol ve Bowen, 1965,497; Baumol ve Bowen, 1966, 36)

Tüm bu açıklamalardan ve ayrıca bir olgu olarak tiyatro hizmeti üretiminde maliyetlerin piyasa fiyatlarından yüksek olduğu gözleminden yola çıkarak, tiyatro hizmeti, devletler/yerel yönetimler veya kamu kurumları veya sivil toplum kurumları (STK) tarafından desteklenen bir hizmet olarak tanımlanabilir.

2.2. Kamusal Boyutu

Tiyatro saf kamusal mal ve hizmet değildir. Bununla

birlikte, toplumun sosyo-kültürel gelişmesine yardımcı olmak amacıyla devletin sunduğu tiyatro hizmeti ne kadar kamusal ise özel tiyatroların sunduğu tiyatro hizmeti de o kadar kamusaldır!

Bir hizmeti devletin sunuyor olması o hizmeti kamusal mal yapmamaktadır. Devletin ayakkabı üretmesi ayakkabıyı kamu malı yapmamaktadır. Sanayi politikasının bir ayağı olarak devlet ayakkabı üretmek zorunda kalabilir.

Bazı devletler çeşitli nedenlerle (mesela Türkiye'de Devlet Tiyatroları bir misyon kurumu olarak Batı kültürünü tanıtmak, yerleştirmek ve teşvik etmek amacıyla) tiyatro veya kültür hizmetinin üretimini teşvik etmekte, desteklemekte veya doğrudan kendisi üretebilmektedir (Akdede, 2011, 56; Akdede, 2020,61)

Unutmamak gerekir ki ulusal kültürel değerler konusunda bir uzlaşma yok ise, kültür alanında politik kutuplaşmalar yapısal bir sorun olarak duruyorsa, devleti yönetenler değişince, yeni yönetim de kendi misyonlarına uygun kültür ve sanatı teşvik edeceklerdir. Bu konu kültür ve sanatın politik ekonomisini doğrudan ilgilendirir ve bu çalışmanın dışındadır.

Asıl sorun devlet bu destekleme işini uygulamada nasıl yapacaktır veya nasıl yapmalıdır? Bütün sorunların kaynağı buradadır. Tiyatroyu desteklemek ne demektir? Tiyatro mu tiyatrocular mı desteklenecektir? Özellikle kriz dönemlerinde tiyatrocuları, normal dönemde de tiyatroyu desteklemenin daha özendirici, sanatı koruyucu olabileceğini vurgulamak gerekmektedir.

3. KÜLTÜR POLİTİKASININ TİYATRO AYAĞI: DAYANIŞMA MI YASA MI?

Kültür politikasının alt alanı olan tiyatro politikasının amaçları neler olabilir? Bu konuda çeşitli başlıklar sayılabilir. Bunlar:

- Sanatçıların (oyuncuların, yönetmenlerin, diğer sahne sanatçılarının, vb.) ekonomik olarak korunması
- Sanatçılar arasında gelirin dengeli dağılımı (medyan gelir ortalama gelirin çok altında)
- Tiyatro sanatının herkese (en yoksullara da) ulaştırılabilir olması
- Tiyatro hizmetinin bölgesel olarak dengeli dağılımı

- Dünyada prestij sağlayan oyunlar üretilmesi
- Belli kültürel düşünceyi veya ideolojiyi yaygınlaştırmak mı?
- Politik propaganda yapmak mı?
- Yerli yazarların teşvik edilmesi
- Özel tiyatroların teşvik edilmesi
- Seyirci sayısının artırılması

Bu amaçların bazıları birbirleri ile bağlantılı da olsa bazı amaçlar öne çıkarılabilir. Her politika amacı için ya da bazı amaçların öne çıkarılması için devletin uygulamada tiyatroyu teşvik biçimi farklılaşmaktadır. Dünyadaki birçok devlet destekli tiyatronun amacı seyirci sayısını arttırmaktır. Bu amaç için örneğin bilet fiyatlarının düşürülmesi, yeni salonların inşa edilmesi ve uzun dönemde de okullarda kültür ve sanat derslerinin ciddiyetle işlenmesi ve takip edilmesi gerekmektedir. Seyirci sayısı sadece arz yönlü politikalarla arttırılmaz. Toplumsal talebin arttırılması için çeşitli yollar bulunmalıdır. Bunun için ilköğretim ve ortaöğretimde sanat derslerinin çok ciddiye alınması ve buna göre işlenmesi büyük önem arz etmektedir. Ayrıca sivil toplumsal örgütlerin sanatsal faaliyetlerinin özendirilmesi de etkili bir yol olabilir.

3.1. Tiyatro Sektörünü Desteklemek Ne Demektir?

Tiyatro sektörü tiyatro politikasının amaçları çerçevesinde devlet tarafından desteklenebileceği gibi tiyatrocuların kendi aralarında kurdukları dayanışma ağları ile de desteklenebilir. Öncelikle tiyatroyu desteklemek ne demektir sorusunu daha somut bir biçimde ifade etmek gerekmektedir.

Tiyatroyu desteklemek, tiyatro sanatçısını (yazar, oyuncu, yönetmen, diğer sahne sanatçıları, vb.) mı desteklemek demektir? Eğer bu ise bu nasıl yapılacaktır? Devlet her sanatçıya maaş mı bağlayacaktır? Eğer maaş bağlanacak ise sanatçının tanımı önemli olmaktadır. Kimlere sanatçı denmektedir? Devlet bu tanımı nasıl yapacaktır? Görüldüğü gibi sanatçıların desteklenmesi söylemi oldukça karmaşıktır. Bunun yanında covid-19 salgını gibi olağanüstü durumlarda sanatçılar salgın dönemi bitinceye kadar mali olarak desteklenebilirler. Bu desteğin mekanizmaları kurulabilir. Bununla beraber bu konu, bu makalenin sınırlarını aşmaktadır.

Tiyatroyu desteklemek özel tiyatroları mı desteklemek demektir? Tek tek sanatçıların desteklenmesinden daha kolay uygulanabilecek başka bir yöntem de özel tiyatroları desteklemek olabilir. Bunun için, sigorta primleri, stopaj, KDV, sübvansiyonlu fiyatlar, düşük fiyatlı elektrik teşviki, vb. uygulamalar özel tiyatroları destekleme yöntemleridir. Görüldüğü gibi devlet ya da kamu kurumları tiyatroyu destekleyebilir. Bunun yanında, tiyatrolar kendi aralarında dayanışma faaliyetlerine girerler ve bu dayanışmada tiyatro alanına büyük destek olabilirler. Tiyatroyu desteklemek konusunda bir üçüncü yol da tiyatro hizmetini devletin kendisinin üretmesidir. Şu anda devlet tiyatroları örneğinde olduğu gibi.

Devletin kendisinin doğrudan tiyatro hizmeti üretmesi durumunda bunu idari olarak merkezi yönetim ve yerel yönetim (belediye) olmak üzere iki örgütlenme biçiminde yapabilir.

Merkezi yönetimler faydası bütün yurda yayılan örneğin ulusal prestij sağlayacak yapıları üretmelidir. Tiyatro hizmetinin faydası öncelikle o hizmeti alanadır. Dışsallıkların yayılma derecesi çok yüksek olmayabilir. Tiyatro hizmetinin dışsal faydası öncelikle oyunun izlendiği yerleşim yerine yayılabilir. Bu durumda tiyatro hizmetini belediyelerin üretmesi daha etkin olabilir.

Devlet yasalarla özel tiyatrolara ve diğer sivil toplum örgütlerine, kâr amacı gütmeyen organizasyonlara, demokratik kitle örgütlerine ve sendikalara yönelik teşvik mekanizması yaratarak da tiyatroyu destekleyebilir.

4. BAZI SOMUT ÖNERİLER

Bu genel açıklamalar çerçevesinde tiyatrolara yönelik bazı somut öneriler sıralanabilir:

- Daha çok tiyatro salonu inşa edilmesi. Devletin tiyatro salonlarının bir kısmını dönüşümlü olarak özel tiyatrolara tahsis edilmesi.
- Özel tiyatroların (özellikle de piyasaya yeni giren grupların) oyun afişlerini panolarda billboardlarda göstermek.
- Özel tiyatrolara düşük fiyattan elektrik satmak. Oyuncunun sigorta primi payını üstlenmek.
- Şehrin belli bölgelerine prova mekanları inşa etmek ve bir program çerçevesinde özel tiyatrolara kullandırmak.

- Dekor, aksesuar, kostüm depoları inşa etmek ve özel tiyatrolara kullanırmak (bunu özel tiyatrolar dayanışma halinde de yapabilirler).
- Özel tiyatrolara faaliyet yılı ile orantılı olarak bilet fiyatı desteği vermek. Destek isteyen tiyatrolar için yaklaşık Devlet Tiyatroları (DT) bilet fiyatından bilet sattırmak ama her satılan bilet için DT sübvansiyon oranının belli bir yüzdesi kadar fiyat desteği vermek (Taban fiyat uygulaması gibi).
- Özel tiyatroların projelerine daha fazla parasal destek vermek (Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü). Yıllardır devlet tiyatroları bütçesinin yüzde ikisi kadar destek verilmiştir. 1982 yılında (desteğin ilk yılı) yüzde 3,4 (Konur, 1987,321), bu oranı kısa dönemde hemen yüzde ona çıkarmak.
- Özel tiyatroları kurumlaşmaya teşvik etmek. Sanatçıların sigortalı çalışıp çalışmadığını denetlemek ve sigortalı sanatçı çalıştıran ve kendi sahnesi olan özel tiyatrolara daha çok mali destek vermek.
- Tiyatro gruplarını tüccar veya sanayici değil, başka bir hukuki statüde örgütlemek ve vergilendirme türünü değiştirmek. Tiyatro sanatçıların serbest meslek erbabı kategorisinde değil, ücretli statüsünde çalıştırmak ve sendikalı olmasını özendirmek.
- Özel sektörün tiyatrolara yaptığı bağış miktarının artırılmasına yarayan vergi yasalarının güncellenmesi. Burada dikkatli olmak gerekir. Özel firmaların reklam amaçlı yaptığı bağışlar özel tiyatroları kontrol amaçlı kullanılmamalıdır. Tiyatrolar oto kontrol ya da oto sansür uygulaması tuzağına düşmemelidirler.

Tiyatrocuların kendi arasında dayanışma modelleri hakkında da bazı öneriler sunulabilir. Tiyatrocuların kendi arasındaki rekabet öldürücü değil üretken ya da faydalı rekabet olmalıdır. Bu her ne kadar çok zor da olsa denenmelidir. Bunlar:

- Oyuncular sendikası oyuncuların kayıt altına alınması ve sigortalı çalıştırılması konusunda aktif rol almalıdır (actor's equity). Oyuncular sendikası sendika aidatları konusunda sabit miktarı değil, ücretlerin belli bir yüzdesini esas almalıdır. Örneğin çok kazanan dizi oyuncularını daha fazla aidat verebilmelidir (sanatçı rantı).
- Rant iktisatçıların sevmediği gelir türüdür. Sanat piyasalarında ünlüler parsayı toplar (winners-take-

all, medyan gelir ortalama gelirin çok altındadır) durumu vardır, Alper vd. (1996,27). Diğer bir deyişle, gelir farkı yetenek farkının gerektirdiğinden çok fazladır. Bu rant demektir.

- Türkiye'de rant vergisi yoktur. Olsa da adem-i tahsis ilkesi gereği bu vergiler tiyatro için kullanılamayabilir. Bu bakımdan sendika aidatları gelirin yüzdesi üzerinden olmalıdır. Oyuncular sendikası bu durumda kriz anlarında zorda kalan özel tiyatrolara mali yardım edebilir konumda olacak, bu aidatlar tiyatro için kullanılmış olacaktır (örnek: actor's equity foundation)
- Özel tiyatrolar, kooperatifler veya platformalar oluşturarak, prova mekânı, dekor, kostüm ve aksesuar konusunda yardımlaşma halinde olmalıdır.
- Özel tiyatrolar toplu satışları arttırabilmek için diğer meslek örgütleri, eğitim sendikaları, Demokratik Kitle Örgütleri (DKÖ) ve Sivil Toplum Kurumları (STK) ile sık iletişim içinde olmalıdır.

Arz (üretim) cephesine ilişkin bilgilerin yanı sıra covid-19 kriz döneminden sonra, tiyatroya seyirci talebini arttıracak önlemler üzerinde de durulmalıdır. İçinde bulunduğumuz kriz bir arz ve talep krizidir. Kriz zamanında en çok mağdur olanlar kayıt dışı çalışmak zorunda kalan özel tiyatro sanatçılarıdır. Bu sanatçılar için de bir öneri dikkate alınabilir: Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'ne başvuru yapan bütün tiyatrolar için (sadece mali destek hakkı kazananlar değil) sanatçı başına kısa çalışma ödeneği kadar destek verilmesi için ek ödenek çıkarılması.

5. SONUÇ

Bu çalışmada Covid-19 salgın döneminde kültür ve sanat sektörü genelinde ve tiyatrolar özelinde özel tiyatroların nasıl etkilendiğine ilişkin genel bilgiler verilmiştir. Bu makalenin amacı bir anlamda konuyu genel kamuoyu için tanıtmaktır. Bu çalışmada ayrıca Covid-19 salgını döneminde ve sonrasında özel tiyatrolara yapılabilecek yardım miktarları ve yöntemleri de tartışılmıştır.

Tiyatronun bir erdemli mal olma özelliği, toplumsal kalkınma açısından ödenekli tiyatroları ne kadar önemli yapıyorsa, özel tiyatroları da aynı derecede önemli yapabilmelidir. Salgın döneminde özellikle özel tiyatroların daha zor durumda kaldıkları aşikârdır. Bu durum göz önünde tutularak metin içinde özel tiyatrolara ilişkin somut önerilerde bulunulmuştur.

Bunun yanında özellikle salgından sonra, tiyatro talebinin arttırılması konusunda neler yapılabilir sorusu öncelikle tartışılmalı ve sürdürülebilir bir talebin nasıl oluşturulacağı konusu ilgili çevrelerde ciddi bir şekilde gözden geçirilmelidir. Bu konuda özellikle çocuk ve gençlik tiyatrolarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması, amatör tiyatroların geliştirilmesi, okullarda zorunlu sanat dersleri gibi konular öncelikli konular arasında olmalıdır. Unutulmamalıdır çocukluk ve gençlik yılları alışkanlıkların kazanıldığı yıllardır (Borgonovi, 1994,1875). Tiyatro da diğer sanat dalları gibi yapa yapa ya da gide gide alışkanlık kazanılan bir alandır.

KAYNAKÇA

- ACTOR'S EQUITY. <https://www.actorsequity.org/aboutequity/annualstudy/2016-2017-annual-study.pdf> (Erişim Tarihi: 10/12/2020).
- AKDEDE, S.H. (2011). *Kültür ve Sanatın Politik Ekonomisi Devlet Tiyatroları Örneği*. Ankara: Efil Yayınları.
- AKDEDE, S.H. (2020). *Tiyatronun Politik Ekonomisi Devlet ve Piyasa Kısacında Tiyatro*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- ALPER N, WASSAIL G, JEFFRI J, GREENBLATT R, KAY A, et al. (1996). *Artists in the Work Force: Employment and Earnings 1970-1990*, Natl. Endowment for the Arts, Santa Anna, CA: Seven Locks Press.
- BAUMOL, W.J. & BOWEN W.G. (1965) On the Performing Arts: The Anatomy of Their Economic Problems. *American Economic Review*. 55, 495-502.
- BAUMOL, W.J. & BOWEN W.G. (1966). *Performing Arts-The Economic Dilemma*. New York: The Twentieth Century Fund.
- BORGONOVİ, F. (2004). Performing arts attendance: an economic approach. *Applied Economics*. 36(17), 1871-1885.
- KONUR, T. (1987). Cumhuriyet Döneminde Devlet Tiyatro ilişkisi Ankara Üniversitesi Dil veTarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 31(1-2), 307-359.
- MUSGRAVE, R.A. (1959). *The Theory of Public Finance : A Study In Public Economy*. USA: McGraw Hill International Edition, First Edition.ROSEN, H.S. & GAYER, T. (2010). *Public Finance*, Singapore: McGraw Hill International Edition, Ninth Edition. THROSBY, D. (1994). The Production and Consumption of the Arts: A View of Cultural Economics. *Journal of Economic Literature*, 32(1), 1-29.